

дипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9.

Солдатова Оксана Володимирівна — кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих і підліткових захворювань Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9.

УДК 614.25:616–053.2+616.1/4–058:378.22:004

МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ВИГЛЯДІ ТРЕНІНГУ НА ЕТАПІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ ПЕДІАТРІЯ ТА ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА-СІМЕЙНА МЕДИЦИНА

**Г. В. Бекетова, О. В. Солдатова, Н. В. Алексєєнко,
І. П. Горячева, М. І. Нехаснко, І. М. Соколенко**

**Національна медична академія післядипломної освіти
імені П. Л. Шупика, м. Київ**

Вступ. Післядипломна освіта відіграє провідну роль у безперервному професійному навчанні лікарів педіатрів та лікарів загальної практики — сімейної медицини. Тренінг, як сучасна форма інтерактивного навчання відповідає сучасним потребам підвищення мотивації до усвідомлення нових джерел інформації з подальшим використанням їх у своїй практичній діяльності.

Мета. Підвищити мотивацію та ефективність навчання лікарів на етапі післядипломної освіти завдяки застосуванню інтерактивного методу у вигляді тренінгу.

Матеріали і методи. Основні принципи андрагогіки базуються на орієнтації навчання дорослих на вирішенні існуючих проблем, участі дорослого у плануванні та оцінюванні свого навчання та використання особистого досвіду (у тому числі і негативного) в учбовому процесі. Отже, навчання буде ефективним тільки тоді, коли можливості навчання будуть відпові-

дати потребам у знаннях. Усім вищевказаним потребам для навчання лікарів на післядипломному етапі освіти відповідає така форма навчання, як тренінг.

Тренінг є сучасною інтерактивною формою навчання, яка має свою структуру: вступ (привітання, знайомство з тренером, програмою, учасниками, визначення очікування від навчання, правила, актуалізація досвіду, знань, активація емоційного стану); основна (міні лекції, презентації, мозковий штурм, робота у групах, відео- або аудіозаписи, обговорення, рольові ігри, робота з кейсами вправи на здобуття навичок); заключна (повернення до очікувань, планування подальших дій, зворотній зв'язок по всім питанням тренінгу, позитив по закінченню тренінгу — видача сертифікатів, загальне фото, приємні побажання).

Роль тренера полягає у залученні учасників у процес навчання та вирішенні проблеми з точки зору учасників тренінгу, в допомозі учасникам визначити їх потреби в навчанні, а також тренер повинен розуміти та поважати минулий досвід дорослого учня та стимулювати використовувати нові знання в його практичній діяльності. Таким чином, структура тренінгу розроблена таким чином, що сприяє максимальному професійному росту та розвитку слухачів.

Висновки. Метод тренінгу, як сучасний інтерактивний метод навчання дозволяє підвищити ефективність навчання лікарів на післядипломному етапі освіти завдяки засвоєнню конкретних практичних навичок та алгоритмів, які представлені на тренінгу.

Ключові слова: інтерактивне навчання, лікарі-слухачі, тренінг, педіатрія.

Вступ. Безперервне навчання відіграє значну роль у професійному рості лікарів педіатрів та лікарів загальної практики — сімейної медицини. Післядипломна освіта у даному процесі має провідну роль, оскільки триває на протязі всього професійного шляху лікарів [1, 3]. На сучасному етапі на перший план виступає потреба імплементації в практику лікарів міжнародних протоколів діагностики і лікування хвороб дитячого віку. Оскільки даний процес супроводжується потребою у засвоєнні нових алгоритмів ведення дитячих хвороб, виникає

необхідність у мотивації лікарів до усвідомлення та розуміння нової інформації, а також використання у своїй практичній діяльності. Даним вимогам відповідає така інтерактивна форма навчання, як тренінг.

Мета. Підвищити мотивацію та ефективність навчання лікарів на етапі післядипломної освіти завдяки застосуванню інтерактивного методу у вигляді тренінгу.

Матеріали і методи. Теорія навчання дорослих була розроблена Малкольмом С. Ноулсом, який запропонував основні принципи андрагогіки[14]:

– Дорослі повинні брати участь у плануванні та оцінюванні свого навчання.

– Досвід, у тому числі і негативний, забезпечує основу учбового процесу.

– Дорослі краще засвоюють навчання, коли набуті знання мають безпосереднє відношення до їх практичної діяльності.

– Навчання дорослих повинно бути орієнтовано на існуючі проблеми.

Враховуючи сучасні методологічні надбання за даними літератури та особистий досвід викладання на кафедрі дитячих і підліткових захворювань НПМАПО імені П. Л. Шупика, принципами навчання дорослих є наступні [2, 4, 5, 8, 12, 13]:

1. Дорослі мають мати бажання навчатися.
2. Дорослі будуть навчатися лише тоді, коли вони відчують необхідність в своєму навчанні.

3. Існує можливість розвинути потребу у навчанні у дорослих.

4. Бажання навчатися у дорослих посилюється можливістю застосування в практиці нових знань та вмінь.

5. Навчання дорослих повинно базуватися на актуальних для них проблемах.

6. На навчання дорослих впливає здобутий ними досвід.

7. Під час навчання дорослі повинні мати можливість обговорювати, задавати питання та дискутувати.

8. При навчанні дорослих необхідно використовувати велику кількість форм та методів навчання.

Основними характеристиками дорослого, що навчається є [6, 7, 9, 15, 16]:

МЕДИЦИНА, ФАРМАЦІЯ ТА ОСВІТА

1. Направлення на вирішення проблем. Дорослі більш мотивовані до навчання, коли вони мають проблему, яку можливо вирішити за допомогою нових знань.

2. Особистісна концепція. Дорослі мають бажання управляти процесом навчання та контролювати його. Також, для дорослих важливо, коли їх вважають здатними до навчання.

3. Готовність до навчання. Дорослі хочуть бути компетентними у своїй роботі, тому будуть навчатися заради збільшення своєї компетенції.

4. Життєвий досвід. Дорослі завжди діляться своїм життєвим досвідом незалежно від того, який він був.

Таким чином дорослий, який навчається, краще вивчає те, що хоче вивчати або те, що йому потрібно для вирішення проблеми. Також він потребує атмосфери довіри та поваги, можливості планувати та приймати рішення відносно свого навчання. Крім того, можливості виявити свої потреби у навчанні, виходячи з компетенцій та використовувати у практичній діяльності нові знання з урахуванням минулого досвіду. Отже, навчання буде ефективним тільки тоді, коли можливості навчання будуть відповідати потребам у знаннях.

Усім вищевказаним потребам для навчання лікарів на післядипломному етапі освіти відповідає така форма навчання, як тренінг. Тренінг є сучасною інтерактивною формою навчання, яка має свою структуру [7, 12, 16]:

Базова структура тренінгу:

I частина. Вступ:

1. Привітання.
2. Знайомство з тренером, програмою, учасниками.
3. Визначення очікування від навчання (робота з компетенціями).
4. Правила (створення або актуалізація).
5. Актуалізація досвіду, знань, активація емоційного стану.

II частина. Основна. Застосовуються різні методи:

- міні лекції;
- презентації;
- мозковий штурм;
- робота у групах (малих або загальній) ;
- відео- або аудіозаписи;

МЕДИЦИНА, ФАРМАЦІЯ ТА ОСВІТА

- обговорення (дискусія) ;
- рольові ігри;
- робота з кейсами;
- вправи на здобуття навичок.

III частина. Заключна:

1. Повернення до очікувань.
2. Планування подальших дій.
3. Зворотній зв'язок по всім питанням тренінгу.
4. Позитив по закінченню тренінгу — видача сертифікатів, загальне фото, приємні побажання.

Роль тренера (викладача) у навчанні дорослих має деякі особливості [10, 11]:

– Тренер повинен як найбільше залучати учасників у процес навчання та намагатися вирішувати проблеми з точки зору учасників тренінгу.

– Тренер має виступати у ролі більше посередника, ніж вчителя, допомагає учасникам визначити їх потреби в навчанні. Він повинен бути уважним та підтримати учнів, якщо вони володіють особистим досвідом або знаннями.

– Тренер повинен розуміти та поважати минулий досвід дорослого учня та стимулювати використовувати нові знання в його практичній діяльності.

Звертаємо увагу, що навчання та передача навчання здійснюється на чотирьох рівнях [10, 15]:

Рівень 1 — усвідомлення. На цьому рівні учень повинен усвідомити важливість навчання та розуміти мету тренінгу.

Рівень 2 — знання (розуміння). Учень спочатку отримує фактичну інформацію, а потім зможе надати цій інформації значення.

Рівень 3 — застосування навичок. Учень має можливість застосувати нові знання у сценаріях, розроблених тренером.

Рівень 4 — набуття навичок у процесі практики на робочому місці. Коли учень бере набуті на тренінгу навички та використовує їх у своїй роботі, тоді навички набуваються з часом та з практикою.

Таким чином, структура тренінгу розроблена таким чином, що сприяє максимальному професійному росту та розвитку слухачів.

При проведенні тренінгу, тренер (викладач) повинен враховувати деякі бар'єри до навчання з боку дорослих учнів: минулий негативний досвід у сфері навчання, недостатня впевненість у собі, недостатня мотивація до навчання, страх перед невдачами та перед необхідністю проявити себе, відношення до навчання «все одне і теж», недостатній інтерес до навчання, страх перед змінами, страх бути некомпетентним перед колегами [11, 12].

Викладачі кафедри дитячих і підліткових захворювань мають позитивний досвід використання тренінгу як форми навчання лікарів за спеціальностями педіатрія та загальна практика-сімейна медицина. Це стосується учбових програм за темою «Медико-соціальні послуги підліткам та молоді. Клініки, дружні до молоді» та Уніфікованого клінічного протоколу первинної медичної допомоги «Інтегроване ведення хвороб дитячого віку» МОЗ України № 438 від 12.05.2016 р. Викладачі кафедри, які проводять такі тренінги є національними тренерами ВООЗ ЮНІСЕФ за даними напрямками. Слухачі циклів, які проходили навчання на кафедрі, дають позитивну оцінку такій формі навчання та вважають її більш ефективною, ніж звичайні форми у вигляді традиційних лекцій, практичних та семінарських занять.

Таким чином, при плануванні нових освітніх тем у програмах навчання лікарів з урахуванням необхідності імплементації міжнародних протоколів ведення хвороб дитячого віку, доцільним є використання сучасних інтерактивних форм навчання у вигляді тренінгів, що буде сприяти більш ефективному усвідомленню та розумінню нової інформації, а також якнайшвидшого їх використання у практичній діяльності.

Висновки. Організація учбового процесу на етапі післядипломної освіти лікарів педіатрів та лікарів загальної практики-сімейної медицини на сучасному етапі в умовах реформування медицини потребує таких форм навчання, які дозволять швидко та ефективно усвідомити нову інформацію та мотивувати лікарів до використання її в практичній діяльності.

Метод тренінгу, як сучасний інтерактивний метод навчання дозволяє підвищити ефективність навчання лікарів завдяки засвоєнню конкретних практичних навичок та алгоритмів, які представлені на тренінгу.

Анкетування слухачів, яким проводилось навчання у вигляді тренінгу на кафедрі дитячих і підліткових захворювань виявило, що даний метод позитивно сприймається лікарями та, на їх думку, сприяє більш ефективному навчанню та засвоєнню практичних навичок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрагогическая компетентность преподавателя системы постдипломного педагогического образования: монография / под ред. С. Г. Вершловской, Г. С. Сухобской. — СПб: СПбАППО. -2011. -114 с.
2. Г. В. Бекетова, О. В. Солдатова, Н. В. Алексеевко, И. П. Горячева, М. И. Нехаско, Впровадження нового методу інтерактивного навчання лікарів-слухачів циклів підвищення кваліфікації на кафедрі дитячих і підліткових захворювань / Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П. Л. Шупика. — 2014. — 23 (1).- С. 562–566.
3. Вершловский С. Г. Непрерывное образование: Историко-теоретический анализ феномена. — СПб.: СПбАППО. -2008. — 151 с.
4. Вершловский С. Г. Что ценят взрослые в образовании? // Новые знания. — 2009. — № 1. — С. 16–20.
5. Змеев С. И. Андрагогика: основы теории, истории и технологии обучения взрослых. — М.: ПЕР СЭ. — 2007. — 272 с.
6. Колесникова И.А., Марон А.Е., Тонконогая Е.П. [и др.]. Основы андрагогики: Учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений. — М., Издательский центр «Академия». — 2003. — 240 с.
7. Змеев С. И. Андрагогика: Основы теории и технологии обучения взрослых. — Москва, 2003. — 272 с.
8. Василькова Т. А. Основы андрагогики.: Уч. пособие. — М.: КНОРУС.- 2009. -256 с.
9. Образование взрослых: цели и ценности/ под ред. Г. С. Сухобской, Е. А. Соколовской, Т. В. Шадринной. — СПб.: ИОВ РАО. — 2002. — 188 с.
10. Основы андрагогики: учебное пособие / Ред. И. А. Колесникова ; А. Е. Марон, Е. П. Тонконогая. — М. : Академия. — 2003. — 240 с.
11. Соколовская Е.А., Сухобская Г.С., Шадрина Т. В. Современные ориентиры профессионально-педагогической деятельности преподавателя высшей школы: учебное пособие. — СПб.: СЗППИ СПГУТД — Тускарора. — 2006. — 176 с.
12. Технологии образования взрослых. Пособие для тех, кто работает в системе образования взрослых/ под общей редакцией О. В. Агаповой, С. Г. Вершловского, Н. А. Тоскиной. — СПб.: КАРО. — 2008. — 176 с.
13. Sandlin, J. A. Andragogy and its discontents: An analysis of andragogy from three critical perspectives /European Journal of Contemporary Education. -2013. -Vol.(6). -№ 4. — P. 17–27.
14. Knowles M. S. [et al.]. Andragogy in action: Applying modern principles of adult education. — San Francisco: Jossey-Bass. — 1984.- P. 16–29.
15. Knowles, Malcolm, Holton E. F., Swanson R.A. The adult learner: The definitive classic in adult education and human resource development (6th ed.). -Burlington, MA: Elsevier. — 2005. — P. 24–51.
16. Merriam S. B. Learning in adulthood: A comprehensive guide (Third ed.) / S. B. Merriam, R. S. Caffarella, R. M. Baumgartner. — SanFrancisco: JohnWiley&SonsInc. — 2006. — 533 p .

Возможности использования интерактивной формы обучения в виде тренинга на этапе последипломного образования врачей по специальности педиатрия и общая практика — семейная медицина

*Г. В. Бекетова, О. В. Солдатова, Н. В. Алексеенко,
И. П. Горячева, М. И. Нехаенко, И. Н. Соколенко*

Национальная медицинская академия последипломного образования имени П. Л. Шупика, г. Киев

Вступление. Последипломное образование играет ведущую роль в непрерывном образовании врачей педиатров и врачей общей практики — семейной медицины. Тренинг, как современная форма интерактивного обучения отвечает современным потребностям повышения мотивации к освоению новых источников информации с дальнейшим использованием их в своей практической деятельности.

Цель. Повысить мотивацию и эффективность обучения врачей на этапе последипломного образования благодаря использованию интерактивного метода в виде тренинга.

Материалы и методы. Основные принципы андрагогики базирующиеся на ориентации обучения взрослых на решение существующих проблем, участии взрослых в планировании и оценке своего обучения и использовании собственного опыта (в том числе и негативного) в учебном процессе. Таким образом, обучение будет эффективным только тогда, когда возможности обучения отвечают потребностям в знаниях. Всем вышеизложенным потребностям для обучения врачей на последипломном этапе образования отвечает такая форма обучения, как тренинг.

Тренинг является современной интерактивной формой обучения, который имеет свою структуру: вступление (приветствие, знакомство с тренером, программой, участниками, определение ожиданий от обучения, правила, актуализация опыта и знаний, активация эмоционального состояния); основная (мини лекции, презентации, мозговой штурм, работа в группах, видео- или аудиозаписи, обсуждение, ролевые игры, работа с кейсами, упражнения на приобретение навыков); заключительная (возврат к ожиданиям, планирование дальнейших действий, обратная связь по всем вопросам тренинга, по-

зитив по окончании тренинга — выдача сертификатов, общее фото, приятные напутствия).

Роль тренера заключается в привлечении участников в процесс обучения и решении проблем с точки зрения участников тренинга, помощи участникам определить их потребности в обучении, а также тренер должен понимать и уважать прошлый опыт взрослого учащегося и стимулировать использовать новые знания в его практической деятельности.

Выводы. Метод тренинга, как современный интерактивный метод обучения позволяет повысить эффективность обучения врачей на последипломном этапе обучения благодаря освоению конкретных практических навыков и алгоритмов, которые представлены на тренинге. Таким образом, структура тренинга разработана таким образом, что способствует максимальному профессиональному росту и развитию слушателей.

Ключевые слова: интерактивное обучение, врачи-слушатели, тренинг, педиатрия.

Using coaching as an interactive form of training in postgraduate doctors' education on the pediatrics and general practice-family medicine specialty

*G. V. Beketova, O. V. Soldatova, I. P. Horiacheva,
N. V. Aleksieienko, M. I. Nekhaienko, I. M. Sokolenko*

**Shupyk National Medical Academy
of Postgraduate Education, Kyiv**

Introduction. The postgraduate education has a leading role in the continuous professional training of pediatricians and doctors of general practice-family medicine. The coaching, as a modern form of interactive studies meets the modern needs of increase of motivation to the awareness of new sources of information with the subsequent use them in the practical activity.

Aim. To increase the motivation and effectiveness of doctors' postgraduate training through using such interactive training method as coaching.

Materials and methods. Basic principles of andragogy are based on adults' training, adults' participating in planning and evaluating their studies and also using personal experience (including negative) in an educational process. So, training will

be effective provided it meets the demand for knowledge. The coaching meets the above-mentioned needs and can be effective for postgraduate training of doctors.

The coaching is an up-to-date interactive form of training, which has its structure: the introduction (greeting, meeting with a coach, program, participants, determining expectations from studies, rule, actualizing the experience, knowledge, activating the emotional state); the main part (mini lectures, presentations, brainstorm, working in groups, video- or audio recording, discussions, role games, working with cases, exercises for improving skills) and the conclusion (returning to expectations, planning of subsequent actions, feedback on all questions of training, a certificate hand-out ceremony, general photos, pleasant wishes).

The role of a coach is in engaging of listeners in the learning process and enabling them to decide problems individually, helping participants to identify their training needs and also a coach must understand and respect the experience of adult students and stimulate them to use new knowledge in their practical activity.

Conclusions. The coaching, as a modern interactive training method, allows improving the effectiveness of doctors' postgraduate training due to mastering particular practical skills and algorithms. Thus, a training structure is built to promote maximal professional development of listeners.

Key words: interactive training, doctors-listeners, training, pediatrics.

Відомості про авторів:

Бекетова Галина Володимирівна — доктор медичних наук, професор, завідувача кафедрою дитячих і підліткових захворювань Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Копилівська, 1/7, тел.: (044) 468-40-51.

Алексєєнко Наталія Василівна — кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих і підліткових захворювань Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Копилівська, 1/7.

Горячева Ірина Павлівна — кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих і підліткових захворювань Національної

МЕДИЦИНА, ФАРМАЦІЯ ТА ОСВІТА

медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Копилівська, 1/7.

Солдатова Оксана Володимирівна — кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих і підліткових захворювань Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Копилівська, 1/7.

Нехасько Марія Іванівна — асистент кафедри дитячих і підліткових захворювань Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Копилівська, 1/7.

Соколенко Інна Миколаївна — клінічний ординатор кафедри дитячих і підліткових захворювань Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Копилівська, 1/7.

УДК 615.012:615.456:542.64

ОБГРУНТУВАННЯ СХЕМИ ВИРОБНИЦТВА РОЗЧИНІВ ДЛЯ ПЕРИТОНЕАЛЬНОГО ДІАЛІЗУ В ОДНОКАМЕРНИХ ПОЛІВІНІЛХЛОРИДНИХ КОНТЕЙНЕРАХ

**Н. І. Гудзь¹, О. Б. Пиріг², І. В. Каплун¹, А. О. Дроздова³
Л. Л. Даєтян³, Р. С. Коритнюк³**

¹Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького, м. Львів,

²ДП «Фарматрейд», м. Дрогобич, Львівська область,

³Національна медична академія післядипломної освіти
імені П. Л. Шупика, м. Київ

Вступ. Хронічна хвороба нирок (ХХН)- це проблема охорони здоров'я як у розвинутих країнах, так і країнах, що розвиваються, через її медичні та соціально-економічні наслідки. Пацієнти з IV-V стадіями ХХН лікуються методами замісної ниркової терапії (ЗНТ) (гемодіаліз, перитонеальний діаліз (ПД) і трансплантація нирок). Значна частка ресурсів країни витрачається на фінансування лікування таких пацієнтів. Розвинути